

Marisha
Rasi-Koskinen

VAALEANPUNAINEN

M E R I

WSOY

Marisha Rasi-Koskinen

VAALEANPUNAINEN
MERI

NOVELLEJA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Tekijä kiittää WSOY:n kirjallisuussäätiötä ja
Taiteen edistämiskeskusta saamastaan tuesta.

© MARISHA RASI-KOSKINEN JA WSOY 2014

ISBN 978-951-0-40703-5

PAINETTU EU:SSA

Isälle

Sisällys

Satu äidistä 9

Sovitus 37

Toinen maailma 67

Viimeinen 101

Vaaleanpunainen meri 121

Isänpäivä 131

Mehiläiskuninkaan neljä vuodenaikaa 159

SATU ÄIDISTÄ

JOS JÄRVELLÄ aikoo selviytyä, on tiedettävä muutama asia. Järvelle ei saa mennä yksin. Sen vettä ei voi juoda. Missä tahansa ei pidä uida eikä missä tahansa kulkea, puunrungot ovat liukkaita ja jalka voi solahtaa veden täyttämään sokeaan silmään. Järvelle ei pidä soutaa kun vesi on matalalla. Jos tekee niin, koivujen latvat raapivat veneen pohjaa ja tarttuvat verkkoihin. Ja lopuksi se mikä on tärkeintä: järven alapuolisiin kyliin ei saa kävellä.

Pikkuveli on taas karannut järvelle, se kyykkii rannalla ja kääntelee kiviä. Maa Lennin ympärillä on täynnä vaaleita ympyröitä, valolle paljastettuja pimeän maailmoja, joissa valkoiset juuret kasvavat valkoisia varsia ja muurahaiset kuljettavat turvaan muniaan. Suuret kivet ovat lapsia ja pienet aikuisia, kivien maailmassa se menee niin. Kivet eivät kasva, ne pienenevät. Kaikkein vanhimmat kivet ovat pehmeää santaa, melkein kuin jauhoa. Kivet pienenevät vanhetessaan. Sitten ne kuolevat.

Lennin löytää kun tietää mistä etsiä. Salla tietää. Hän on joka hetki selvillä siitä, mitä pikkuveli tekee ja missä se kulkee. Kukaan ei vaadi sitä häneltä, kukaan ei ole edes pyytänyt. Hän on ottanut tehtävän aivan itse. *Leikitään että minä olen äiti ja sinä olet lapsi. Nyt on aamu ja*

berätään. Tehdään ruokaa ja syödään, pestään astiat ja riipustetaan pyykit. Ja kun on ilta, mennään nukkumaan taas.

Lenni on vaalea. Sillä on vaaleat jalat ja säärissä naarmujen mosaiikki. Paidan läpi tuntuu selkänikamien rivi kuin sarja uppokiviä, ne nousevat pintaan kun järvi hengittää sisään. Lennin tukka on oljenkeltainen ja silmät haaleat. Se on kuin pikkuinen prinssi, jonka käsivarsissa suonet kulkevat sinisinä kuin ne olisi piirretty kynällä. Kaikki Lennissä on samaa vaaleaa maailmaa, samanlaista kuin kivien alla, samanlaista kuin äidissä.

Sallaa ärsyttää vähän. Hän kurtistaa kulmiaan, kun Lenni etenee rantaa kohden polvet koukussa kuin pystyyn noussut sammakko eikä yhtään varo. Älä mene lähelle, Salla ajattelee, putoat suonsilmään. Vaaleatukkaiset putoavat, suloiset pienet pojat joiden kauneutta kylällä ihmetellään ja joita äidit rakastavat enemmän kuin isoja tummatukkaisia tyttöjä. Pojat joiden puolesta äidit ovat valmiita vaikka kuolemaan.

Isä ja Salla ovat tummia molemmat. Tumma tukka on suojaväri samoin kuin auringon polttama ruskea iho. Tummat eivät erotu ryteiköstä ja oksien keskeltä. Mutta ei se lohduuta sellaista joka on auringon ahavoima ja ruma.

Hautajaisten jälkeen Lenni on ainoa vaalea.

Salla nakkaa niskaansa ja menee edeltä. Pikkuveli seuraa. Sen taskut pullottavat kivistä.

– Saadaanko me se liikkeelle?

– Tietysti saadaan, Salla ärähtää vaikka on miettinyt ihan samaa.

Vene kelluu kauempana, isä on kiinnittänyt sen uppopuuhun ja jättänyt sinne. Ei tarkoituksella, on vain

unohtanut kun ei ole käynyt järvellä aikoihin. Vesiraja nousee ja laskee. Ranta on sellainen, ettei siitä tiedä onko se maata vai vettä vai suota. Se on välillä pinnalla ja välillä pinnan alla. Ja upottaa.

Tiedäthän sinä että järvi on elävä, Salla sanoo Lennille, elävä kuin eläin. Kun järvi hengittää sisään, se imee kaiken veden kaivoihin, niitä on järven pohjassa tusina tusinaa. Uloshengityksellä se työntää rannalle risuja, loputtomasti lahoppuuta ja mustuneiden hirsien paloja. Kun Lenni kysyy mitä puuta se on, Salla vastaa että taloppuuta, vanhojen talojen seinää ja kattoparruja. Kun Lenni kysyy miksi taloppuu on nokista ja mustaa, Salla sanoo, ettei tiedä vaikka tietää. Ei halua ajatella nokea ja tahallaan sytytettyjen tulipalojen savua.

Vesi on kylmää kun he kahlaavat polkua veneelle. Se on virtausvettä, isä on kertonut, kylmää koska ei pysy riittävän kauan paikoillaan jotta ehtisi lämmitä. Vesi virtaa kaiken aikaa mutta niin hitaasti, ettei liikettä huomaa jos ei tiedä. Järvi oli ennen pelkkä joki, se kierteli ja mutkitteli törmien välissä, antoi lohta ja ahventa. Puolukanvarvut ja oksat ovat siellä yhä, nipistävät jalkapohjia, ovat limaisia ja inhottavia, mutta sen kestää kun tietää, että vedenalainen polku on tässä tasainen eikä kuoppia ole. Ennen järveä täällä oli kuivaa. Kylään saattoi kävellä. Nyt pitää mennä veneellä.

– Jos äiti ei olekaan siellä?

Lennin ripset räpsyvät. Ne ovat tyttöjen ripset, paljon pidemmät kuin Sallalla. Ei nyt vain rupeaisi vullottamaan.

– Missä sitten. Sehän on sen koti.

– Onko meidän pakko?

Tekisi mieli tukistaa. Lenni on aina halunnut mennä järvelle, houkutellut ja kättänyt, roikkunut paidan helmassa silloinkin kun Salla on halunnut olla yksin. Sallan kädet puristuvat nyrkkiin, ne muistavat miltä Lennin vaalea silkkitikukka tuntuu kun sitä nykäisee. Mutta ei Salla tukista. Lennin ääni on hiljaisempi kuin ennen, siinä ei ole väriä. Ei voi tukistaa sellaista, jonka äänessä ei ole väriä.

– Älä kysele.

Aulikki Salmi on heillä taas. Se istuu pöydän ääressä ja nojaa kämmentä leukaan, kastaa kahviin vehnästä, jota on tuonut tullessaan *kun tämä on nyt sellaista aikaa tämä*. Niskassa kimaltaa hikipisaroita ja kiharoissa kävelee kärpänen. Aulikki on kunnanvirastosta. Sillä on pyöreät posket ja kun se nauraa, silmäkulmiin taittuu rypyn verkosto. Aulikki on vanha ja niin iso, että penkki antaa periksi alla. Isä on Aulikin rinnalla pelkkä tikkuukko. Kun isä istuu Aulikkia vastapäätä, Aulikki peittää sen kokonaan.

– Jos nuo laitettaisiin keinulaudalle, se olisi katalputti. Isä lentäisi satasta järveen.

Naurattaa kun sitä ajattelee. Joskus Lennillä välähtää. Mutta ääneen ei voi nauraa. Ei silloin kun on aikuisilta piilossa tuvan ja eteisen välissä, oven takana, kurkistaa saranapuolelta.

Lattialankut narisevat, kun Aulikki nousee kaatamaan toiset kupilliset. Äidin aikana vieraat eivät olisi heillä kaataneet, mutta hautajaisten jälkeen heiltä ei ole

enää kysytty. Vieraita käy joka päivä ja pyytämättä, tulee ja menee omilla avaimilla. Ne pesevät pyykkiä ja ripus-
tavat kuivumaan, keittävät ison kattilallisen jauheliha-
keittoa tai kalasoppaa ja nostavat hellankulmalle jäähty-
mään, sitten pesevät astiat.

Aulikin ääni ei ole tästä maailmasta. Se on pehmeä.
Siihen voisi vajota kuin syliin.

– Mites täällä on pärjälty?

Isän ääni on karhea, puhumattomuudesta kulunut.

– Siinähan se, päivä kerrallaan.

– Hautajaisista alkaa olla jo aikaa.

– Niin.

– Kuukausia enempi kuin viikkoja.

– Mitäs siitä?

Sitten ne ovat hiljaa pitkän aikaa. Salla sulkee silmät
ja hengittää vieläkin hiljempaa. Kuuluu vain kellon ti-
kitys ja kärpäsen yksitoikkoinen surina. Pieni napsah-
dus, kun se törmää ikkunaan, vastapäisessä ikkunassa
uusi napsahdus. Salla painautuu tiukemmin seinää vas-
ten, oksankohdat nipistävät paidan läpi.

– Onko se alkanut puhua? Aulikki sitten kysyy.

Isä nostaa katseensa, tähyilee Aulikin takaa ovelle
kuin tietäisi että Salla on siellä.

– Ei.

Sallan koti on kaukana mäen päällä. Pihasta ei näe jär-
veä edes silloin kun vesi on korkeimmillaan. Mutta sen
haistaa, aikuiset sanovat niin, haistaa levän ja lokit. Jos
Sallalta kysyttäisiin, hän ei osaisi kertoa millainen haju
se on, hänelle järvi on ollut aina eikä muuta ole. Ehkä

haju on sama kuin silloin, kun turistit heittivät kalanperkeet telttapaikan kaivoon. Salla ja Lenni kävivät siellä, nostivat kantta ja kurkistivat. Eivät olleet varmoja haistoivatko mitään, mutta haistoivat kuitenkin koska päättivät niin, ensin toinen ja sitten toinenkin. Aikuiset tietävät hajut ja tarinat, tuntevat järven ja ajan ennen sitä. Kun aikuiset puhuvat järvestä, ne lyövät nyrkkiä pöytään ja kiroavat, ovat vihaisia niin kuin järvelle auttaisi suuttua.

– On se kun lokkeja pesii keskellä entistä umpimetsää.

– Taivaankirjathan ne siinä sekaisin menee, kun luonnonasioihin ruvetaan puuttumaan.

Ja lokitko ihmisten puheista välittäisivät, mitä vielä, ne vain kirkuvat kovemmin ja maalaavat talonseinät valkoisiksi räystäältä kivijalkaan asti.

– Paskalokit, Lenni sanoo kun aikuisia ei ole kuulemassa. Se juoksee rantapolkua edestakaisin, huitoo käsiään, ne ovat sen siivet, huitoo ylös ja alas kuin lentäisi.

– Lopeta, Salla huutaa.

Ei siksi että Lenni puhuu rumia vaan siksi miltä se näyttää. Kauhealta. Kun se nostaa ja laskee käsiään. Ylös ja alas, ylös ja alas, ensin nopeasti ja sitten hitaasti, ei lopeta ollenkaan. Lenni on kauhea, kun se lentää.

Talolta rantaan vie polku, se kiertelee rinnettä alas ja jatkuu vedenrajaan ja vedenrajasta eteenpäin. Polku laskeutuu alemmas ja ylittää sillan, siinä oli ennen pieni puro. Sillan jälkeen se sukeltaa metsikköön ja metsiköstä pirunpellon läpi suolle. Polkua pitkin voi kävellä aina entiseen kylään saakka, siihen jossa isä ja äiti ovat asuneet.

Jos osaa hengittää veden alla.

Entisessä kylässä on tupia ja navettoja, aittoja ja vinttikaivoja. On latoja ja liitereitä, ulkokuuseja ja koirankoppeja, puunrunkoihin kiinnitettyjä linnunpönttöjä, kaikki samaa harmaata ja mustaa. On tuhannen paljon pikkutavaraa, jota kukaan ei tarvinnut tai muistanut kerätä mukaan. Nappeja, neppareita, pikkuautoja, nukenjalkoja, rikkinäisiä saviruukkuja, puhki keitettyjä kattiloita, vääntyneitä lusikoita, vuotaneita paristoja, matonkuteita, parittomia sukkia.

– Mutta sukathan kelluvat.

– Ja kalsarit.

Salla ja Lenni nauravat. He ajattelevat kelluvia sukkia ja kalsareita, ajattelevat ukkojen puheita, sitäkin tarinaa jossa papparainen unohtui huussiin kun niin kii-reellä lähdettiin, ja nauravat taas. Jos isä kuulee, se toruu vähän ja sanoo ettei kaikkea pidä uskoa. Mutta entinen kylä on totta. Isä on kertonut siitä Sallalle ja Salla kertoo Lennille.

Se oli vedenpaisumus, Salla selittää. Oli ihan tavallinen kesä. Ei satanut yhtään enempää kuin muinakaan kesinä, silti joki alkoi tulvia. Ehkä vesi tuli kaivoista tai ehkä yläjuoksulla satoi. Ehkä joku rakensi alajuoksulle padon. Mistä vesi ikinä tulikin, se kasteli pellot soiksi ja suot lammiksi, lammet järviksi ja järvet yhdeksi suureksi. Veden alle jäi monta pientä kylää. Ihmiset keräsivät tavaransa ja veivät pois kaiken minkä muistivat ja irti saivat.

– Paitsi me, Salla sanoo. – Me emme lähteneet.

– Olitko sinäkin siellä?

Salla miettii hetken. On totuus ja on tarinat ja ajalta ennen hautajaisia on pelkkiä tarinoita. Mitä sen on väliä, mitä hän sanoo.

– Olin. Ja äiti ja isä.

Kun Lenni nostaa kulmiaan toiveikkaasti, avaa jo suuta kysymykseen, Salla pudistaa päätään, hymyilee surullisesti kuin ottaisi osaa.

– Sinä et. Sinä olet liian pieni.

Ja niin siitä on tullut totta, siitä että Salla asui siellä, äidin ja isän kanssa uponneessa talossa silloin kun se ei vielä ollut uponnut vaan pelkkä tavallinen talo.

He viipyivät niin kauan, että vesi alkoi tulvia oven raoista lattialle. Se oli ensin pieni lätäkkö kynnyksen edessä. Sitten se oli iso lätäkkö. Mutta tavallinen lätäkkö se ei ollut. Eriolaista siinä oli se, ettei vesi imeytynyt lattialautoihin eikä niiden väleihin. Lautojen alla ei yksinkertaisesti ollut enää tilaa, siellä oli jo vettä. Maa oli antanut periksi, vesi noussut kivijalkaan ja maakelariin.

Salla kääri matot turvaan, isä nosti pöytää ja äiti työnsi pöydänjalkojen alle tiilet, ensin lappeelleen, sitten pystyyn, sitten toiset tiilet. He pitivät kumisaappaita sisällä, paitsi Salla jonka saappaanvarret olivat niin lyhyet että hän sai kulkea paljain jaloin. He siirsivät tavarat alimmilta hyllyiltä keskimmaisille, keskimmäisiltä ylimmille, ylimmiltä kaappien päälle ja kun sekään ei ollut tarpeeksi, pystyttivät tikkaat ja nostivat kaiken pienestä luukusta ullakolle, mutta vain sen minkä saivat mahtumaan, sillä luukku oli pieni. Ullakko oli pelkkä purulla vuorattu välikatto ja kun vesi nousi sinne, nou-

sivat purut sen mukana ja hetken aikaa oli kuin he olisivat kävelleet veteen sotketuissa kaurahiutaleissa.

He lähtivät vasta kun vesi ulottui vintilläkin Sallaa vyötäröön.

– Tiesitkö että vesi oli vähällä viedä minut? Salla kysyy Lenniltä.

Kun ikkuna avattiin, syntyi virtaus. Se oli kuin puro purossa ja niin voimakas, että kulhot ja kupit ajelehtivat ikkunasta kuin pienet laivat, teekannu meni kärjessä. Isällä ja äidillä oli täysi työ pyydystää astioita, kumpikaan ei huomannut kun vesi tarttui Sallaan. Sallan jalat irtosivat lattiasta ja vaikka hän huitoi joka suuntaan, ei hän saanut mistään otetta. Isä huomasi tilanteen viime hetkellä ja otti häntä letistä kiinni.

– Oli onni että minulla oli silloin niin pitkät letit.

He lähtivät samana päivänä. Isällä oli ruuhi, se oli kiinni koivunoksassa. Siihen he pakkasivat tärkeimmät tavaransa ennen kuin soutivat pois.

Äiti itki koko matkan. Huono kestämiään asioita, niin äidistä sanottiin. Isä soui ja äiti itki. Salla kuivatteli äidin nenäliinoja veneen reunoilla, onneksi päivä oli aurinkoinen. Kerrotaan, että äiti piti kantaa veneestä uuteen kotiin, hän ei pystynyt edes kävelemään omin jaloin. Tarvittiin kaksi vahvaa miestä, supistiin hautajaisissa. Ja huhuttiin siellä muutakin.

– Ei kestänyt menetystä.

– Jotkut ei kestä.

– Vaikka on sitä muillakin osansa.

– Osansa on muillakin niin.

Salla auttaa Lennin veneeseen. Vaikka ei pikkuväli apua tarvitse, se on aina ollut taipuisa ja vikkelä. Salla siinä liukastuu, hankain takertuu helmaan ja hame kasuu vyötäröön asti. Pikkuhousutkin kastuvat, ja näyttää ihan siltä kuin hän olisi pissannut housuunsa. Mulkaisu Lennille: uskallakin nauraa.

Ei ole satanut aikoihin, veneen pohjalla vettä on vähän ja se vihertää. He äyskäröivät hetken, ja Salla irrottaa köyden. Köysi jää roikkumaan veneen perään ja vajoa. Sitten on tartuttava airoihin, ne ovat pitkät ja painavat mutta eivät niin raskaat kuin isossa veneessä.

Isä opetti Sallan soutamaan. Viime kesänä tai edellisellä, siihen aikaan he kävivät järvellä usein. Monta rauhallista kesäpäivää vene tanssi lahdella, puski siksakkaa rannalta toiselle tai pyöri ympyrää. Isä heitti virvelillä, Lenni keräsi pakista kauneimmat metallikyljet, piilotti ne kämmeniinsä, ei välittänyt vaikka sattui sormensa koukkuihin. Kun isä heitti, uistin lensi järven pintaa hipoen kuin sillä olisi ollut siivet. Kalat lähtivät liikkeelle parvina puiden lomasta, vilistivät ohi ja pääsivät aina karkuun. Isä kelasi siiman ja nauroi. Sanoi että Salla ja Lenni tuovat onnea, mutta vain kaloille.

Äitikin nauroi, istui keulassa selkä menosuuntaan, jaloissaan kori ja korissa eväät: kahvia, mehua ja voipaperiin pakattuja leipiä, leipien päällä voita ja paksuja viipaleita lämmintä juustoa. Äiti piti venettä paikoillaan kun isä laski verkkoa. Piti tietää tarkkaan, minne verkkonsa laski, etteivät koivunoksat ottaneet kiinni. Isä tiesi uppometsät ja osasi kiertää ne, sanoi että puuta

kuoli pystyyn hehtaaritolkulla kun ei kaikkea ehditty kaataa. Äiti ja isä puhuivat hiljaisella äänellä, puhuivat paikasta, jossa lapsena leikkivät.

– Sinne kun vielä kerran pääsisi.

Äidin ääni helisi. Jos äänet olisivat kaloja, äidin olisi ollut parvi hopeisia salakoita, sellaisia jotka vaihtavat suuntaa yhtenä ryhmänä kuin niillä olisi yhteinen mieli.

Jossain täällä he silloinkin soutivat, mutta missä, siitä ei voi olla varma. Järvi työntää saarina esiin vanhojen vaarojen lakia, mutta ne ovat kaikki toistensa kaltaisia. Nyt Salla istuu veneen perässä ja kuuntelee. Niille siellä alhaalla he ovat taivaan kansaa, soutavat taivaan kannella. He ovat varjo, pieni soikion muotoinen pilvi joka peittää auringon. Taivas väreilee. Vedenpinnalla on kaikki, taivas, linnut ja pilvet, myös aurinko. Kun katsoo reunan yli ja yrittää nähdä, vesi on tumma. Sen läpi ei näe, ei muuta kuin kuvajaisensa. Sekin väreilee.

Aulikki Salmi juo kolmatta kupillistaan, kärpänen tanssahtelee vehnäsellä. Jos katsoisi lähempää, näkisi pienet mustat pisteet joita se jättää jälkeensä, Aulikki pistää ne suuhunsa, ei erota kardemummasta.

– Nyt olisi päätettävä miten se teidän arki järjestetään, Aulikki sanoo.

– Tässähän tuo hoituu.

– Ei hoidu ittestään.

– Miten sitten?

– Siksihän minä täällä olen että mietitään.

Kun sulkee silmät, on silmien takana sama tupa mutta siinä tuvassa Aulikkia ei ole. On auringonläikkä joka leik-

kaa pöydältä penkin kautta lattialle ja on lämmin ja on seinäkello joka raksuttaa hiljaa. Mutta ei Aulikkia.

Sitten Aulikki puhuu taas.

– Ei se voi tuommainen pikkunen tyttö yksin huushollia pitää, kyllähän sinä sen ymmärrät. Mitä se on? Kaheksan.

Salla avaa silmät. Näyttää siltä että isän pitäisi miettiä kuinka vanha Salla on. Kestää kauan ennen kuin se nyökkää vähän.

– Mutta käyhän täällä kunnan väkeä.

– Ei se riitä. Eikä enempää ole antaa.

Salla irvistää. Paska-Aulikki syö karpäsenkakkapullaa.

Aulikki kiertää pöydän ympäri.

– Minä sanon sinulle yhen asian. On surua ja on surua. Ja tämä on sitä pahempaa laatua.

Kun Aulikki taputtaa isää selkään, isän naama vääntyy kuin sitä sattuisi.

– Mutta ylitte siitä on käytävä kuitenkin.

– Jos ei pysty?

– On pystyttävä.

Ne ovat hiljaa taas.

– Mitenkä se Ilona sillä tavalla meni?

– Se ei jaksanu.

– Jätti perheen.

– En minä sitä syytä.

– Niin.

– Joutais tästä itekin jos.

– Niin jos. Ja se onkin iso jos se.

Sallan elämä jakautuu kahteen osaan. On aika ennen hautajaisia ja aika hautajaisten jälkeen. Voisi sanoa, että Salla on syntynyt hautajaisissa, syntynyt valmiina tyttönä, kahdeksanvuotiaana, hän ei muista paljon ajalta ennen. Jos muistelee, vatsaan alkaa sattua. Pää tulee kiipeäksi ja oksettaa.

Hautajaisaamu on ensimmäinen muisto. Se on vaalea aamu, taivas on pilvessä. Hyvä ilma ottaa valokuvia, suntio sanoo, ei tule varjoja, saa sitten yskäkohtauksen ja vaikenee. Salla muistaa mustan mekkonsa, se on äidiltä lyhennetty ja silti niin pitkä että siihen kompastuu vaikka helmaa on nostettu vyöllä vyötäröltä. Hän muistaa isän kädet niskassaan keräämässä tukkaa poninhännälle, kietomassa sen ympärille kumilenkkiä. Hiuksiin ei saa kietoa kumilenkkiä, sellainen sääntö on ja se on tärkeää, mutta Salla ei muista miksi tai kuka niin on sanonut. Eikä hän ota kumilenkkiä pois, ei sinä päivänä eikä seuraavana, kumilenkki on hänen hiuksissaan päivän toisensa perään, kunnes tukka sen ympärillä on huopunut villaksi niin kuin lampailla, ja Aulikki Salmi leikkaa sen saksilla pois. Salla harjaa Lennin tukan, sekin on tärkeää, harjaa sata vetoa ja tekee sivujakauksen vaaleaan tukkaan, jotenkin valkoisempaan nyt kun äiti on mennyt. Salla muistaa senkin, kuinka hän suoristaa Lennin kauluksen ja kiinnittää solmion. Isällä on samanlainen, mutta isän ilmettä hän ei muista, isä seisoo selin.

Kun arkkua lasketaan, isä meinaa mennä perässä hautaan. Sitä ei ihmetellä. Joillekin käy niin.

– Meinas mennä mukaan.

– Ymmärtäähän sen.

– Miesparka.

Muutakin supatetaan. Sanotaan että arkku on tyhjä. Ruumista ei löydetty vaikka viikko naarattiin. Järvi on sellainen.

– Virta on vienyt padolle.

– Tai on tarttunut oksiin.

Järvi ei päästä sitä minkä se on kerran ottanut. Oksat pitävät kiinni niin kuin pitivät isän parhaasta vieheestä, jossa oli kala kiinni.

Kala puun latvassa.

Kuollut kala kuolleessa puussa.

Puuvesikala.

Vesikalapuu.

Salla vilkaisee Lenniä. Että tulikin sanottua, keksittyä että jos on tuhma, joutuu uppometsään, siellä oksat tarttuvat hiuksiin eikä koskaan pääse pois. Lenni muistaa. Sen silmät ovat suuret ja se tapalee kädellään niskasta pitkää pienen pojan tukkaansa. Salla pitää Lenniä tiukasti kädestä, pitää ettei Lennikin menisi perässä. Kun Lenni alkaa itkeä Salla pukkaa sitä kylkeen. Ja kun Lenni yhä vain itkee, Salla ärähtää hiljaa:

– Arkku on tyhjä, tyhmä. Ei siellä ketään ole.

Miehet tarttuvat isään, irrottavat isän kädet arkun hihnoista yksi kerrallaan ja kun kädet tarttuvat uudelleen, irrottavat taas. Käsi ja käsi. Ja käsi. Ja kun isä vajoaa polvilleen, nostavat pystyyn. Salla painaa kädet Lennin korville, ettei se kuulisi kummallista ääntä, joka isän kurkusta nousee. Multa ropisee arkun kanteen, hän kuuntelee sitä.

Kukaan ei sano mitään äidistä, kukaan ei kerro mihiin äiti meni, sanotaan vain että pois.

Hautajaisten jälkeen Salla nukkuu Lennin sängyssä. Painaa kasvot pojan valkoiseen tukkaan ja puristaa kädet ympärille, pitää viileitä käsiä omissaan. Lennillä on käsissään pupu, likainen ja valkoinen jäniksenriekale. Joskus Salla tuli kiusanneeksi Lenniä siitä. Että susi vie pupun kun Lenni nukkuu. Nyt hän ei sano sellaista, niin pieni ja hento Lenni on hänen sylissään.

Seinän läpi kuulee kuinka isä kääntyy raskaasti sängyssään, kiertyy ympäri ja kääntyy taas. Jouset kitisevät ja vaikenevat, kitisevät taas. Sitten kuuluu askelia. Isä kulkee kamarista tupaan, laskee vettä raanasta lasiin ja menee takaisin. Poikkeaa ovella.

– Menisit Salla omaan sänkyysi.

Ei kuitenkaan pakota pois.

– Sanoisit jotain.

Mutta Salla ei sano. Hautajaisten jälkeen hän ei enää puhu, ajattelee vain. Sanat eivät tule, ne asuvat Sallan sisällä ja kimpoilevat kallon puolelta toiselle kuin hölmistyneet kalaparvet. Ehkä ne ovatkin sellaisia, kaloja kaikki.

Salla jää Lennin viereen. Sillä tavalla he nukkuvat sen yön ja seuraavan. Ja kun yökylään jääneet sukulaiset lähtevät, kun alkukesä taittuu loppukesäksi ja maailma hiljenee raukeaksi ja kylläiseksi, kun isä yrittää enää harvemmin ja harvemmin saada Sallaa puhumaan, kunnes lakkaa itsekkin puhumasta. Sittenkin he yhä nukkuvat siinä, Lennin sängyssä vierekkäin, kädet toistensa ympärillä.

Vangitseva novellikokoelma
isistä ja heidän lapsistaan,
läheisyyden kaipuusta
ja äärimmäisestä
rakkaudesta.

9 789510 407035

ISBN 978-951-0-40703-5

WWW.WSOY.FI

84.2